

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve:

Egy évre 10 ft. — kr. Negyed évre 2 ft. 50 kr.
Fél évre 5 — — — — — Egy évben 10 —
Előfizetési pénz minden külföldi: FŐ-PIACZ,
V E C S E Y - H Á Z F Ö L D S Z I N T - e r t e r e d e m e n t e k e n t k i l d e n d ő k.

Előfizethetni helyben:

TELEGDI K. LAJOS és IG. CSÁTHY KÁROLY
könyvtérkezelők és a szerkesztőség.
—
Regisztrált a postahivatalok után.

Hirdetési díj:

Ötösötös petisórt 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint valaha több ízben
hirdetéseik, alkuszert a legolcsóbb
árért.
Bélyegdíj minden bejelentésnél külön 30 kr.
Nyilatkozat- és megjelölésdíj Gőzmozgó
petisórt 15 kr.
Név- vagy névtelenül beküldött közlések
nem vételnek tekintetbe. — Ugyanlétlen köz-
lések sem adnak vissza.

Debreczen, decz. 11.

Kipirult arccal, nekittizedve állítják a kormány hívei, hogy már aztán emellé a bankalkunál tovább semmi szín alatt sem fog lépni a szabadelvű kormány az engedékenységi és jogfeladások terén, mert azt Tisza Kálmánról nem lehet felténni sat. Így beszélnek a ravaszok, s bár bántja őket végzetlenül az a folytonos kudarc, mely Bécsfelől a nemzetet minden kérdésnél érni szokta, de azért a világ kineveséért sem felejtik meg hátaikról, fedezik azt olyanformán, hogy arra nézve, hogyha a kormány további engedékenységgel tönkre teszi a bankügyet, nem mondván semmi bizonyosat, és nagy ovatossággal elkerülvén, férfiasan kimondani, hogy ha még ebben a bankügyben is megcsal bennünket a kormány, hát itt aztán megszakad köztünk láncza a barátságának. Dehogyan mondaná azt ki, hogy hol végződik engedelmségének határa!

Az aztán bizonyos, hogy ilyen végtelen sróffal kicsavarhat a kormány a mit csak akar, mert ez a had, mert ez a kidresszozott többség, még a reichsrathba is ellenvetés nélkül masirozik be, csak maradjon fel számára az a tér, a melyen legelget, és melyet borzasztó szívtossággal elfoglalva tart.

Ime most a bankkérdésnek a bécsiek által történt csufos kijátszásánál azt hitték, hogy na most megfogja mutatni a kormány férfiaságának egész erejét. — Igenis, majd kifundál Lukam egy negyedik bankkegyezményt, s a kormány hát-rább húzódik s egy kinevezett regnicolaris bizottmány elfogadja azt, punctum, s a kormány válság nélkül mászik ki a bajból.

Az országházban lefolyt legközelebbi viták, bőséges tanúságot szolgáltatnak arra nézve, hogy megérthessük, mi szerint csak egyedül a kormány kebeléből kiszármazott dolgok nyerneket ott élet, a legüdvösebb, a leghasznosabb indítványok rakásra hullanak, mert, mint kincses zsákon a mesebeli sárkány, ott ül, ott gubaszködik szüntelenül ajkain az ellenzék szónokainak a miniszterelnök, s ha a többség az ellenzéknek begyűző okaira még is csak, mint ember és hazafi egy percze ingadozni találna, rögtön feláll ő méltósága és kéri a házat, hogy ha már bizonyos hazafias hasznú indítványt elvetni, arcpirulás nélkül nem lehetne, hát legalább halasztsák el ad grecas calendas. Ez páratlan parlamenti élet, ilyen nincsen több a világon!

A házszabályokkal meg épen ugy vagyunk, mint a czigány a lovával, ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes. Még az öreg, igazságosságáról híresztelt Ghyecz is beleszólt, hogy a mauluk boeskorba, ki hitte volna, hogy tisztes arczát vénségére még olyan a mult napihoz hasonló por szállja meg? — Nincs nekünk semmi a világon, a mi valósgá volna, minden csak fictio, minden csak látszat, hanem ez a látszat is csak addig fog tartani, míg be nem huzza az a mostoha kéz, mely a közvélemény arczulapsodásában szokta gyakorolni ökleit.

És ezek mind nagyon bölcsen vannak eképen. Mert hát érdemel-e egy nemzet tisztességesebb bánásmódot, mely nemzete ősi ércényét önként hordta már a kőtyavetyére? Hadd huzzák a madzagot, míg nyulik, mert egyszer csak-ugyan el fog az szakadni. Nem tehet

a kormány olyan lépést, nem köthet olyan alkut, a melynek dicserői, magasztalói ne akadnának. Most is el fogja azt fogadni, a mit Bécsből reá dictálnak a bankot illetőleg, ha közvetve is, és bár megelőzőleg nagy lármát csapnak még a kormánykörökhöz közelálló hirlapok is az ellen, még is, ha látják, hogy hajlik a méltóságos derék, csavarintnak egyet azon a túrelmes tolon, és irnak következőképen: „Végre valahára, bár óriás küzdelmek után, de még is sikerült a nagyméltósága államférfiúi lángelkének keresztültörni az árnyék és rozsz akarát gátait. — Tegnap megkötötték a bankkegyezmény, — daczára a bécsi miniszterek kemény és szilárd maguktartásának. Igaz, hogy nem egészen a nemzet kívánalma szerint ötdatott az meg, de még is kétségkívül ez is nagy nyeresémi, mely ő nagyméltósága magas érdemei közé ismét egy hervadhatlan koszort fog tűzni” sat.

Készen lehetünk tehát reá, hogy szütleik egy bank egyezmény, a melyet Lucám ur akar, egy nyuzó intézet, melyre a mi kedves többségünk ráfogja mondani az áment.

Hanem aztán, csak azt volna jó tudni, hogy meddig tarthat az országban ezen gyönyörűséges állapota? vajlon milyen erős az a madzag, melyet huznak? s mikor szakad el?

Szerintünk már ez idő nem tart sokáig. Mert ha a közép osztályon, a kis birtokosokon nem lesz segítve — a mire pedig nincs kilátás — azon esetben, a végrehajtások példátlan mérvben, mint egy ellenség által üzetve, az ország zöme, ereje, meglesz semmisítve, és akkor aztán nem áll többé útjában a merev absolutismusnak semmi, hogy megalkothassa sötét birodalmát, mert a két osztálylgya kvalifikálott ország nem foghat többé lélegzetet venni, mert a felső vagyis a nagy urak osztálya az a hatalommal tart, az alsó osztály pedig, vagyis a koldusok osztálya sem fog akarattal bírni, mert az csak a kegyelem hulló morzsái után fogja száraz ujjait kinyújtani.

Milyen sötét kép ez? milyen halottias? s ki tudja, hogy ha az a borzasztó Krupp bele nem találna bődülni, valyon nem a fentirtak szerinti jövő állna fel számunkra. Így azonban ke-servesen várjuk a vihart, azt a nagy-vihart, a mely földet, eget és mindent megráz, megtisztít, haszinte tántogó se-beket, óriás türoket hagy is maga után. Mi változás után epedezünk, mert érez-zük, hogy a lét levegője szorít, talán meg is fojt.

— Mexikóban forradalom tört ki. Porfirio Díaz kitézte a lázadás lobogóját, megverte a kormány csapatait, bevonult a fővárosba és elnöknek kiáltotta ki magát. Matamorosi hírek szerint az odaküldött elnök, a kabinet tagjaival együtt a felkelők által elfogattak; a had-ügyi titkár és Lerdo több híve agyonlövettek.

— Az okkupáció ügyében egy bécsi távirat szerint az orosz cár mult pénteken oda nyilatkozott a pétervári angol képviselő előtt, hogy ő (a cár) kész bármely garanciát nyujtani, a mit Anglia kíván, arra nézve, hogy az orosz csapatok, mielőtt teljesítették missziójukat, ki fognak vonulni Bulgáriából. Mialatt pedig az orosz diplomácia Angliát megnuytatni iparkodik, másrészt azon fáradoz, hogy az osztrák-magyar monarchiát is beletársítsa az okkupáció lánkjába. A berlini sugalmazott „Nat. Ztg.”

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

A VÖLGYI MALOM.

— PALM A. BESZÉLYE. —

(Folyt.)

Ily megnuytatott tudat közepette ringatta magát, a midőn ismét neszt hallt; mintha a kint megnyitott ajtó tevődött volna be. Ugy tetszett hogy a zárt tolták előre. — Várt, várt — de csendes lón minden. Megkönyebült szívvel ment vissza a lépcsőn — s pár pillanatig ablaka alatt ült le, hogy a csendes éjben hullámzó üde léget magába szívja.

Sokáig ültetett ott s gondolatának szá-lai a malomban történet körül fonodtak össze. A ragyogó mindenség kelyhéből több és több

jelenti: Leg'obban értesült körökben nemcsak megerősítik Bismarck hg nyilatkozatát az Oroszország és Ausztria-Magyarország közt fennálló zavartalan viszonyról, hanem azt is sejtetik, hogy a két hatalom közt már határozott megállapodások jöttek létre, melyek szerint a határos Boszniába és Hercegovinába január hó elején osztrák-magyar csapatok fognak bevonulni.

Politikai történelmi vázlatok.

(Folytatás)

Annnyit jelentene, mint a tengert kimeríteni akarni, ha ezen állításomat Carthago sülvédése óta e mai napig adatokkal akarám igazolni. A sok közül csak valamit idézgetek; II. Philipp legyőzhetlen flottáját — mely 130 hadi hajóból, 2600 ágyúból s 20,000 a leg-ráfordítottabb csapat főből állott, s 60, millió dollárba került, — tükéletesen semmivé tette egy erős vihar Skócia partján: I-ső Napóleon győzelm biztos armádiáját egy orosz tél tönkre tette: négy egyszerű szerény polgár Eszaka-merika függetlenségét teremté. — Pizarro Francisco egy merész kalandor 1530-ban 165, gyalog s 27 lovas vitézzel a szép s erős Peru-országot meghódítja, s így Spanyolországának az arany forrásokat megnyitja, melyek azt egy vezérlő s parancsoló világhatalommá emelték, mely magasságról azonban az ország a Papocsisarismusk nagyság s uralom utáni dőre törekvéséi által alályídyt s rommá lón, melyben permanens forradalmak, palotás scandelumok s polgárháborúk annak követ nyomról nyomra összemorzsolják. Oroszország is, Liefland, Estland s Ingermanland országok legérdekesebb meghódításait nem Nagy Péter vezértalantumának köszöné, hanem azon sajnos szerencsétlen körülménynek, — miszerint XII. Károly az egész világtörténelem legmerészebb, legbátrabb és szakértőbb vitéze, ki nem csak 1700 október 17-én Narvánál 5000 gyalog s 3300 lovassal 80,000 Oroszi tönkrevért s megsemmisített, hanem különösen a 3 hatalmas ellenségével a Dánkirály IV-dik Frigyes — a szász Chut fejedelm s Lengyelország királya II. Agoston — s Nagy Péter ezár ellen határozott szerencsével küzdött — Oroszhon elleni hadjárataiban 1708, és 1709-ben a 64 éves korak het-maan M a z e p p a tervelésére és igazgatására a helyett — hogy Moszkva felé me-szertette volna hadseregét, — a került útát Ukrania pusztaságain, erdein, s moosárain elválasztotta. Ha XII. Károly, ki mint 19 éves levante 9 hó lefolyta alatt 3 királyt legyőzött, Pipor canellárjának s nem Mazerppának ta-nácsát követte volna, akkor alig állana Sz. Pétervár, mint a hatalmas cszárbirodalom gaz-dag fővárosa svéd területen.

Ilyenmü elméldékek nem képesek azon meggyőződést — miszerint Oroszhon a végtetlőn a praedestinatión folytán arra volna hivatva, hogy az európai gördiusi esonót az Arany szarvánl megoldja, és annak romjain egy hatalmas délszláv birodalmat alapítsa, — mint eszathalattal oda állítani, annál kevésbé, a midőn a népek családja az évszázadok fo-lyama alatt csak akkor reményelhet egy min-den uraló egészet képezhetni, ha annak egyes tagjai vagy részei élettéjükben állanak, s mint a világ történelem tényezői még szerepet nem játszottak.

Egy népek családjának részei pedig, — melyek a történelem ridég színpadján már fel-léptek, de elkorosodva súlyedtek, gazdasági-eg elkiszegyedtek, csakis a volt fényugarak emlékének ismét felhevülnek, s mulékonyan néha néha felkelnek, de csak hamar ismét kö-zönös apathiába visszaesnek, nem emelked-hetnek fel akármily messzeható jelentőség-re, mert az anyagi elszegényedés, tönkrevetés min-den súlyedés, passzivitás, s erkölcselenség kútfeje, (ezen pillantra habár sajtó szírvél, bátorokodom különösen nemzetünket figyelem-zetni, nehogy mindent kétség legyen, mert del-berante Roma? Maguntum (Hungaria) perirer.) Bohemia (Csechország) példálul: melynek Kosmas Dalemil szerint oly szép régió vanna a Cseh hercegről, Libussa városnőrel, s a leányháborúrel Dewinnel, egy hosszas dynastiát hajdani időkrol fel tud mutatni, egy kitünő irodalom virágzását Húsz idejében, a midőn ezen nép reformatorilag fellépett.

Es egy pillantás még messzebb vissza-fel! Hol vannak a 890-dik év diés napjai, a hol Svatopluk, Arnulf karintiai, s panonniai

az ablakon s látja, a mint egy férfialak siet lefele az Elza ablakhoz támasztott térra. Egy dörömlés hallzik; — aztán az udvarbeli komondor reszt utatása; — majd egy más-dik és harmadik lövés döröml el, az udvaron borzasztó láma keletkezik; a molnar pana-szes, könyörgő szava, egy megsebzett eb vo-naglás, az ajtó ki-becsukódása éktelen zivárgó név ki magát, Max leslet a földszintre. Az előszaladt háziaktól értesül, hogy Elza szo-bájba beírt valaki, s a szegény leány most önkívületi állapotban fekszik agyában, hogy egy eselédet agyonlöttek, a mi ugyan csak az ijedelem első pillanatában forogott hír volt s később valótlanná bizonyult.

Reichert leírhatlan izgatottságban volt s kétségbeesett aggodalommal gondolta leányát. Meglelték a földre zuhant lötret, a melyen a bűnös Elza ablakig felhatolt; egy kutya, mely a pisztolylövést vadított meg, a megfuta-modott betető által keresztül szurva végvonag-lás közt hevert a földön.

herezeg, mint Carlmann s Luistwinda törvé-nyes fia fölötti hódításaival győzedelmeskedett. Az egy nagyszerű korszak volt a sláv népe-ség életében. Arnulf Károly (vastagnak neve-zett) csak az nagybátyától, Pannoniát hűbérbé kapta csak is azért, hogy a Frankbirodalomnak békét hagyjon. Később, a midőn Arnulf csá-zárárlón, tőle Svatopluk még Csehországot is nyerte, s így keletkezett azon hatalmas „Nagy morva” szláv birodalom, melynek még a németeknek is kellett tributumot fizetni. — Természet, miszerint ezen büszke regedus mult még maig is minden szláv kebelben mor-dan, lobbanó, búskomor felemésző lelkesültéget kelthet; mert akkori időben a Bolgár fejedelem Bogor, a bizantini császár Mihály köz-bejárása által Svatoplukkal baráti frigyben „alliancban volt, a horvátok s szerbek pedig befolyásos önálló hatalmakat reprezentáltak. (Folyt. köv.)

A MAGYAR FŐVÁROSBÓL.

A fővárosban csaknem mindnap utaznak keresztül Szerbiából hazájukba visszatéró oroszok. A füg-gelton nemzeti bank ügyében jövő vasárnap d. u. 3 órákor fog a Beleznyai kertben meg-tartatni a nép gyűlés. A gyógyszereszek balja jan. 23-án tartatik meg a redout kis teremben. Új évűl kezdve „Petőfi társaság lapja” cím alatt egy lap fog megjelenni. Előfizetési ára egy évre 10 ft. Gróf Vay Sarolta költemé-nyeit sajtó alá rendezi. A gyűtemény a költő-nő arczképével fog megjelenni. A belga föld-rajzi társulat Brüsselből a főváros sítés. hiva-talának a közp. kiadványokra nézve cserévi-szonyban lépett.

VIDÉK.

— A „Debreczeni” levelezése. —

Kisujszállás, 1876. decz. 11.
Nehéz idők, nehéz napok! komoly képpel mozog az igaz magyar, ki hazája jövődjéről gond-olkozik. Szomorító jelenségeket lát családjában, városában, egyházában, szóval az egész hazájá-ban. A természet csapásai, a politikai bizony-talan, sötét kilátású helyzet, semmi sebb re-á, mint a jövő iránt, aggodóva, csokónosó, sőt érzéketlennek teszik. Nem képes hevílni kebelé, nines tűz szívében, maholnap jéggő mererül. Családját nézve teher nyomja, nines pénz az önmagán segítesre, vagy ha kap is költsöpézt, pár év alatt a tulzott uszora sirját ássa meg a tehető gazdáknak. Földmives népünk adója, s egyéb tartozásaiért addig adogatja terményeit, hogy utóljára maga számára is sem marad.

Nem valami keesegető kép van városunk-ban is, mindenki pénzhiányú, szükségéről panasol. Nem is önkülk a tavaszi vizár határunk két harmadát megsemmisítette. Oszszel sok repede-vetés történt, mert buza nem igen termett an-ny, hogy leszámítsa az évi szükségletet, és ne-hány köblöt az eladásra, vetni való maradt volna. Pénz meg újra nines, vetendő magra, így akarla, nem akarla is, ha vetetlen nem akartak gaz-dáink hagyni földjeiket, repével vetették be, melynek beszerzése kevesebbe került.

Ez még eddig nem volna ros, csak alka-lalmas időjárás lenne, mert a repeze nálunk bőven teremvén, szép jövedelmet adna. No-venber kegyetlen fagygal állott elő, mi fol-de gazdáinkat nagy aggodalomba ejtette, ré-zsint a gyenge repeze miatt, részint, mivel még sok földjük volt szántalan, a szőlőskert elfe-detlen. Szerencsére a fagy nem volt tartós, a megnyhült időben ismét folytathatták a szánt-ást-vetést. Mint halom a fagy meg nem ár-tott a repézének.

Valami emlékeztetés mozzanat is alig me-ri fel városunkban, Novemberben Dobai Jenő színtársulata látogatta meg városunkat. A ne-hez viszonyok között is sikerült neki 8 elő-adásra bérletet szerkeszteni, mely lejátszatván nem bátorokodott megkiszéreni a bérlet ismét-lést, a tagok is — kik mintegy 18 valának — szétoszladozni kezdének. Megkiszéreltek az újabb darabok előadását, mint a „Falu rossza”, „Büpaes Pistá”, „Kintornás család”, „Betyár kendője”, „Három kalap” stb. Lehető pártolás-ban részesültek, noha a társaság tagjai nagyobb része inkább gyengének volt mondható. Tölnek Kereczka szándékoztak menni.

A szinte mindennapi esőzés miatt, utczá-ink nagyon nehezen járhatók még kocsival is; Nagy szerencsénk, hogy pár év óta mintegy 4 ezer öl téglajáránk is van, most már tem-

De a bűnös haszntalan keresték. Most már csak alkalmasok térre van szükség a funak, a melyen tevékenységét ki-fejtsé — s a többi magától jó. Ezek valának a végszavak, a melyeket Max atya a malom körül alkudozások után magához intezett. Valóban, ezen szavak igazságának alapja sokkal mélyebben el van ássa társadalmi élet-viszonyaink rejtekében, mint azt sokan gon-dolják. Helyezték volna ezen Valdemárt azon munkakörbe, a melyre természeti képességei fogva mintegy teremtet volt, bizony rövid idő alatt szép eredményeket tudott volna felmu-tatni, míg így, számúzve magára hagyatva, helyzetének s képességének vak öntudatlansá-ga biva, egyszerre rosz utra tért s az első tapasztalás, melyet a gyakorlati élet mezején szerzett az volt, hogy az életközelmek még sokkal borzasztóbbak, mint a minőknek ő azt valaha csak képzeli is merte volna.

plom, iskola, posta, városház és piaczhoz élet veszély nélkül csak eljuthatunk. Bu, aggodalom felejtetőt mégis adnak a lakadalmak, mert a fiatalág, daczára a harcazi híreknek is, csak házasodik; és a disznótorok, noha most azok sem oly élénkek, mint más boldogabb időben.

Az őszzel az apró házi jószágoknak volt elhullása, úgy, hogy sok házaknál megakn is alig maradt, most pedig a hizalás idején a hi-zott sertéseknek volt veszendősége. — A hizott sertéseknek nagy ára van.

A Tisza dagadása ismét szorongat ben-nünket, fél népünk a tavaszi vízárdat ismétöl-déséül. Vajlon mikor lesz már örömmel telt poharunk! Hoz e reánk a 77? Adjon istenünk derít hazánkra, derít népünkre. K. Hajdu.

VIDÉKI HIREK.

Beregszászon a postát felverték s 1050 frot elraboltak, a tettes egy helynelküli eseléd, elfogott. H. M. Vasárhe-lyen egy 16 éves varróleány viszonzatlan sze-relme bánya folytán vitriolt ivá, borzasztó kí-nok közt meghalt. Pozonyban gr Pálffy egyik Lónyaival párhajz vitt. Pálffy sulyos sebet kapott. Kóhalmi Antal M. Sziget egyik derék polgára főbe lötte magát. A pozsonyi jogász ségélyegylet javára rendezendő jogász bábi-zottság elnökévé gr. Pálffy József választott.

Figyelmeztetés*)

A hazai kereskedő közönség már ismét-elve figyelmeztetett arra, hogy londoni és egyéb angol szedégek cézgekkel ne lépjen tüzeti összeköttetésbe és felajánlatot konsula-gaiknak e tekintetbeni közbenjárásra is. De a konsulusok, bár szivesen felelenek minden hozzájuk intézett kérdésre, még sem képesek minden cézre nézve a szükséges telje-sen megbízható és kimerítő adatokat nyujtani. Ezen nehézségek elhárítása szempontból londoni követésünk kereskedelmi irodája Seyd et Comp cégű tudósító intézete (Prinest — Street, Bank London E G) hívja fel a ke-reskedelmi közönség figyelmét. Ezen cég kizárja az „Estell és Comp” név alatt ismeretes „Commerciál-Credit List” című az összes angol, Scot. Jr és Walesi cézgekkel betérsoros rendben magában foglaló jegyzéket, és a céz egy társa Seyd Rikárd legújabb időben közzetette a Nagybritaniában 1875-ik évűl fogva egész f. évi július hónap-jáig történt bukások és felszámolások jegy-zékét is.

Es emlegett céz rendszerint ugyan csak saját előfizetőinek szokott felvilágosításokat és értesítéseket adni, de a fent vezetett kereske-delmi iroda felhívása folytán késnek nyilatko-zott. Magyar országból érkező tudakozásokra is felel. Ertesítésért a posta — illetőleg távirai díjnak megterítéséért és 2 fnt o. é. tiszteletdí-jért szolgáltatja ki. Mírel az érdekeltek körok a nm. kereske-delemügyi miniszteriumnak f. é. november 29-én 23841 sz. a kelt rendelményének értelmé-ben értesítettek. Debreczen 1876 december 8.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése decz. 11.

Elnök: Ghyecz Kálmán.

A ház a pénzügyi tárcza budgetjének tárgyalását folytatja, mely csekély vita után be is fejeztették. Ezután tárgyalás alá vétették az 1877. évben kiállítandó újonc és póttartaléki jutale-kek megajánlására szóló törvényjavaslat, mely — M a d a r á s z J ó z s e f azon kijelentése után, hogy a javaslatot még általánosságban sem fogathatja el, mivel a közösügyes hadse-ger intézényeinek ellettben áll a haza érdeké-vel, s mert ma, leginkább szükség van arra, hogy az ország önálló hadsereggel bírjon — vita nélkül elfogadtatott.

Ezután vita nélkül elfogadtatott az ide-i árviz által károsult vidékeken adott kölcsö-nökről szóló törvényjavaslat.

Tér szöke miatt lapunk tegnapi számából ki-maradt. — Szöke.

